

**OBČINSKI PROGRAM
VARSTVA OKOLJA
2024–2028**

Občinski program varstva okolja za občino Zreče

Naročnik:	Občina Zreče Cesta na Roglo 13b 3214 ZREČE
Skrbnica pogodbe na strani naročnika:	Katjuša Črešnar, mag. upr. ved Višja svetovalka za okolje in prostor
Odgovorna oseba na strani naročnika:	mag. Boris Podvršnik Župan
Izvajalec:	Fakulteta za varstvo okolja, Velenje Trg mladosti 7 3320 VELENJE
Skrbnik pogodbe na strani izvajalca:	viš. pred. Klemen Kotnik, univ. dipl. geog.
Avtor poročila:	viš. pred. Klemen Kotnik, univ. dipl. geog.
Odgovorna oseba na strani izvajalca:	doc. dr. Gašper Gantar, univ. dipl. inž. str., direktor Fakultete za varstvo okolja

Velenje, februar 2023, dopolnjeno maj 2023, november 2023

Naslovna fotografija: www.rogla-pohorje.si

Kazalo

I. UVOD	...4
II. IZHODIŠČA	...5
II.1 Zakonske podlage	...5
II.2 Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja kot okvir za okoljsko politiko v Sloveniji	...7
II.3 Občinski program varstva okolja za občino Zreče	...7
II.4 Koncept mrežnega povezovanja okoljskih dejavnikov	...7
III. PRIPRAVA OPVO IN METODOLOŠKI PRISTOP	...8
IV. POVZETEK POROČILA O STANJU OKOLJA	...9
IV.1 Geografske značilnosti	...9
IV.2 Dejavnosti (gonilne sile)	...11
IV.3 Stanje okolja	...15
V. DELO NA DELAVNICAH – REZULTATI	...19
V.1 Delavnica v okviru priprave OPVO za občino Zreče – izpostavljeni in rangirani problemi	...19
V.2 Spletna anketa	...21
VI. VIZIJA OKOLJSKEGA RAZVOJA IN SODELOVANJE JAVNOSTI	...21
VII. PREDNOSTNI CILJI OBČINE ZREČE NA PODROČJU VARSTVA OKOČJA	...22
VII.1 Zrak in prilagajanje podnebnim spremembam	...22
VII.2 Vode	...25
VII.3 Tla	...27
VII.4 Odpadki	...30
VII.5 Hrup	...32
VII.6 Narava, trajnostni razvoj naselij, turizma34
VIII. EVALVACIJA OPVO ZA OBČINO ZREČE	...36
IX. SKLEP	...37
X. VIRI IN LITERATURA	...38

I. UVOD

Zakon o varstvu okolja (ZVO-2, Ur. l. RS št. 44/22) v 75. členu, za mestne občine, lahko pa tudi ostale občine ali širše lokalne samoupravne skupnosti, predvideva pripravo in izvajanje programov varstva okolja in operativnih programov, ki pa ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim programom in operativnimi programi varstva okolja. Naročniki lahko z njimi pridobijo zelo strokovne in korektne vrednosti ter ocene o potrebni stopnji varovanja okolja pred nadaljnjimi obremenitvami, ki služijo kot podlaga za pripravo prostorskih planskih aktov lokalne skupnosti.

OPVO je skupen strateški dokument občine ter politika občinskega sveta, župana kakor tudi občinske uprave in služi kot osnova za vse strateške, politične, razvojne, investicijske in prostorske dokumente občine. Priprava OPVO je proces, ki aktivira večje število akterjev na področju varstva okolja ter velik del občinske uprave.

Opredelitev ključnih okoljskih problemov predstavlja osnovo za določitev ciljev programa varstva okolja in posledično tudi ukrepov za izboljšanje stanja. Na podlagi razvojnih oz. strateških dokumentov občine so ocenjeni trendi razvoja občine, pri tem so upoštevani tudi trendi prostorskega razvoja, ki izhajajo iz prostorskih aktov (občinski prostorski načrt). Na podlagi ugotovitev je predviden vpliv razvojnega modela občine na okolje in možni problemi po posameznih področjih varstva okolja.

Program varstva okolja izhaja iz stanja okolja v lokalni skupnosti, določa izvedljive cilje in ukrepe, je trajnostno naravnano ter služi kot temeljna podlaga pri prostorskem, gospodarskem in družbenem razvoju občine. V njem se v največji možni meri upoštevajo cilji varstva okolja po ZVO-2:

1. preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja;
2. ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja;
3. zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prehod v podnebno nevtralnost;
4. zagotavljanje odpornosti na podnebne spremembe;
5. varovanje in trajnostna raba naravnih virov ter
6. ohranjanje biotske raznovrstnosti, naravnega ravnovesja in naravnih vrednot, odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovno vzpostavljanje njegovih regeneracijskih sposobnosti.

Priprava OPVO se metodološko opira na smernice za pripravo tovrstnih programov, ki jih je MOP pripravil leta 2007.

Lokalne skupnosti s celostnim načrtovanjem za upravljanje z okoljem hitreje in učinkoviteje zmanjšujejo in preprečujejo obremenjevanje okolja in ustvarjajo pogoje za kakovostno in zdravo življenje. Okoljski problemi so namreč zelo kompleksni in medsebojno prepleteni, zato je treba pri načrtovanju upoštevati hkrati stanje okolja, gonilne sile, pritiske in vplive. Vsaka lokalna skupnost oz. urbano središče okoljsko načrtovanje prilagodi svojim razmeram, pogojem in razvojnim potrebam.

Poročilo predstavlja strokovne podlage za preventivno varovanje okolja v občini Zreče, kot ga predvideva program varstva okolja občine oz. operativni program varstva okolja, ker se je Slovenija v okviru nacionalnega programa varstva okolja (NPVO) obvezala izvrševati obveznosti iz ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb, strategij, programov in predpisov EU s področja varstva okolja.

Občina Zreče naj bi postala lokalna skupnost okoljsko ozaveščenih prebivalcev, ki zahtevajo urejeno naravno, bivalno in delovno okolje. Skladno z načeli trajnostnega razvoja usmerjajo razvoj k čim učinkovitejšemu koriščenju naravnih neobnovljivih virov in k nadomeščanju le-teh z obnovljivimi. Z okoljem ravnajo kot dobri gospodarji in ohranjajo dobre pogoje za življenje prihajajočim generacijam.

S pripravo programa, še bolj pa z njegovim izvajanjem, želi Občina nadaljevati začrtano pot prihodnjega delovanja in razvoja (in jo kakovostno še nadgraditi), na kateri bodo upoštevani interesi čim širšega

kroga prebivalcev in slednjim omogočiti dobre življenjske pogoje. In nenazadnje dokument predstavlja strokovne in korektne vrednosti ter potrebne ocene o nujni stopnji varovanja okolja pred nadaljnjimi obremenitvami, ki posledično služijo kot podlaga za pripravo prostorskih aktov.

II. IZHODIŠČA

II.1 Zakonske podlage

Krovni zakoni

- ☞ Zakon o varstvu okolja (ZVO-2) (Ur. l. RS št. 44/22);
- ☞ Zakon o vodah (ZV-1) (Ur. l. RS, št. 67/02, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20);
- ☞ Energetski zakon (EZ-1) (Ur. l. RS, št. 60/19);
- ☞ Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Ur. l. RS, št. 96/04, 46/14, 31/18 in 82/20);
- ☞ Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3) (Ur. l. RS, št. 199/21);

Zrak

- ☞ Uredba o kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 9/11, 8/15, 66/18 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 48/18 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o arzeniu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 56/06 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Odlok o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 67/18, 2/20, 160/20 in 203/21);
- ☞ Odredba o razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 38/17, 3/20, 152/20, 203/21 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Ur. l. RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22);
- ☞ Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Ur. l. RS, št. 68/22);
- ☞ Uredba o emisiji snovi v zrak iz malih kurilnih naprav (Ur. l. RS, št. 46/19 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev (Ur. l. RS, št. 17/18, 59/18, 44/22 – ZVO-2 in 99/22);

Vode

- ☞ Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Ur. l. RS, št. 98/15, 76/17, 81/19, 194/21 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o stanju površinskih voda (Ur. l. RS, št. 14/09, 98/10, 96/13, 24/16 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09, 68/12, 66/16 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Pravilnik o monitoringu stanja površinskih voda (Ur. l. RS, št. 10/09, 81/11, 73/16 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja površinskih voda (Ur. l. RS, št. 91/13 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu odpadnih voda (Ur. l. RS, št. 94/14, 98/15 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja podzemne vode (Ur. l. RS, št. 13/21 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Pravilnik o monitoringu podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 31/09 in 44/22 – ZVO-2);
- ☞ Uredba o vodnih povračilih (Ur. l. RS, št. 103/02, 122/07 in 3/21);
- ☞ Odlok o varovanju pitne vode v zajetjih in črpališčih na območju Občine Zreče (Ur. l. RS, št. 49/02);

Tla

- ☞ Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja tal (Ur. l. RS, št. 66/17, 4/18 in 44/22);
- ☞ Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Ur. l. RS, št. 34/08, 61/11 in 44/22);
- ☞ Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Ur. l. RS, št. 98/96, 41/04 in 44/22);

Hrup

- ☞ Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Ur. l. RS, št. 121/04, 59/19, 44/22 in 53/22);
- ☞ Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Ur. l. RS, št. 43/18, 59/19 in 44/22);
- ☞ Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Ur. l. RS, št. 118/05 in 44/22);
- ☞ Pravilnik o zaščiti pred hrupom v stavbah (Ur. l. RS, št. 10/12, 61/17 in 199/21);
- ☞ Pravilnik o emisiji hrupa gospodinjskih strojev (Ur. l. RS, št. 13/01, 43/05 in 17/11);
- ☞ Pravilnik o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem (Ur. l. RS, št. 106/02, 50/05, 49/06 in 17/11);
- ☞ Pravilnik o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje (Ur. l. RS, št. 105/08 in 44/22);

Odpadki

- ☞ Uredba o odpadkih (Ur. l. RS, št. 77/22);
- ☞ Uredba o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest (Ur. l. RS, št. 34/08 in 44/22);
- ☞ Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Ur. l. RS, št. 34/08 in 44/22);
- ☞ Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadkom (Ur. l. RS, št. 39/10 in 44/22);
- ☞ Uredba o ravnanju z odpadki iz rudarskih in drugih dejavnosti izkoriščanja mineralnih surovin (Ur. l. RS, št. 43/08, 30/11, 64/21 in 44/22);
- ☞ Uredba o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS, št. 10/14, 54/15, 36/16, 37/18, 13/21 in 44/22);
- ☞ Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11 in 44/22);

Svetlobno onesnaževanje

- ☞ Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur. l. RS, št. 81/07, 109/07, 62/10, 46/13 in 44/22);

Narava, naravne vrednote

- ☞ Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. l. RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 - popr., 39/13 - odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18);
- ☞ Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. l. RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15 in 7/19);
- ☞ Zakon o varstvu podzemnih jam (Ur. l. RS, št. 2/04, 61/06, 46/14 in 21/18);
- ☞ Uredba o habitatnih tipih (Ur. l. RS, št. 112/03, 36/09 in 33/13);
- ☞ Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Ur. l. RS, št. 52/02 in 67/03);

Kulturna dediščina

- ☞ Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18);
- ☞ Pravilnik o registru kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 66/09);

II.2 Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja kot okvir za okoljsko politiko v Sloveniji

Nacionalni program varstva okolja 2020–2030 (v nadaljevanju: NPVO) je krovni strateški dokument varstva okolja, ohranjanja narave in urejanja voda v Sloveniji.

Pri njegovi izdelavi je upoštevano, da nekatere okoljske vsebine podrobneje urejajo že sprejeti programi s področja varstva okolja (npr. ravnanje z odpadki, zmanjševanje emisij toplogrednih plinov) in da je podrobna obravnava nekaterih okoljskih vsebin (kakovost zraka, varstvo pred hrupom, blaženje podnebnih sprememb, prilagajanje na podnebne spremembe) že predvidena z drugimi dokumenti.

NPVO 2020–2030 je izdelan z upoštevanjem, da je za različna področja varstva okolja značilna različna raven podatkov, znanja in sposobnosti njihovega urejanja. Za tradicionalna področja varstva okolja (npr. varstvo narave, varstvo zraka in voda) so sistemi varstva okolja že vzpostavljeni in v tem programu so vsebine obravnavane na podlagi razpoložljivih konkretnih podatkov, poglobljeno in s konkretnimi usmeritvami, cilji ter ukrepi. Pri obravnavi vsebin, povezanih z novejšimi izzivi ali takimi, ki so bili v preteklosti že prepoznani, a ne tudi obravnavani (npr. sanacija onesnaženih območij, raba ekonomskih instrumentov varstva okolja, prilagajanje na podnebne spremembe), pa so cilji, usmeritve in ukrepi obravnavani manj konkretno in nakazujejo potrebo po dodatnih razmislekih, pripravi strokovnih podlag in predpisov ali po podrobnejših izvedbenih dokumentih.

V njem načrtana okoljska vizija »*OHRANJENA NARAVA IN ZDRAVO OKOLJE V SLOVENIJI IN ZUNAJ NJE OMOGOČATA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE ZDAJŠNJIM IN PRIHODNJIM GENERACIJAM*« temelji na treh strateških usmeritvah:

- varovati, ohranjati in izboljševati naravni kapital Slovenije,
- zagotoviti prehod v nizkoogljično družbo, ki učinkovito ravna z viri, preprečuje odpadke in z nastalimi odpadki učinkovito ravna,
- varovati prebivalce pred tveganji, povezanimi z okoljem (okoljskimi tveganji).

II.3 Poročilo o stanju okolja v občini Zreče

Poročilo o stanju okolja predstavlja eno izmed osnov za pripravo OPVO. Metodološki pristopi poročil o stanju okolja v EU izhajajo iz modela trajnosti – preučevanja razvojnih in varovalnih vidikov trajnostnega razvoja – gospodarski razvoj v okviru okoljskih (vključno s prostorskimi) omejitev oziroma zmogljivosti (Plut 2002 po Europe's Environment 1995; Guidelines for data ... 1998). Niz metodologij predstavlja integralni (sistemski) model raziskovanja okolja in okoljskih virov DPSIR (Driving forces – pressures – states – impacts – responses) zasnovan kot veriga vzročnih povezav okoljskih polj (Guidelines for data ... 1998, str. 227)

II.4 Koncept mrežnega povezovanja okoljskih dejavnikov

Razumevanje odnosov med varstvom okolja in socialno-ekonomskim razvojem se je v zadnjih dveh desetletjih nadgradilo v paradigmo trajnostnega razvoja. Uveljavljanje nove razvojne paradigme, kot ključnega dejavnika razvojnih politik na vseh prostorskih ravneh, terja med drugim tudi stalno kvantitativno sledenje človekovim dejavnostim in preverjanje njihove ustreznosti. V tem smislu je pogosto govora o merjenju sonaravnosti, preko katerega ocenjujemo stopnjo oddaljevanja oziroma približevanja človekovih dejavnosti teoretično zasnovanim ciljem.

Sonaravnost razumemo kot težnjo k trajnosti in njeno praktično udejanjanje, ki terja prilagajanje in uravnoteženje človekovih dejavnosti z nosilnimi zmogljivosti okolja. Po DPSIR metodologiji (evropsko priznana metodologija za spremljanje stanja okolja) poznamo gonilne sile, pritiske, stanje, vplive in odzive. Gonilne sile so socialno-ekonomski dejavniki in dejavnosti, ki povzročajo povečanje ali omejevanje pritiskov na okolje (npr. obseg gospodarskih, prometnih ali turističnih dejavnosti). Pritiske sestavljajo neposredne antropogene obremenitve in vplivi na okolje (npr. izpusti onesnaževal ali raba naravnih virov). Stanje se nanaša na trenutno stanje in na trende okolja (npr. parametri kakovosti zraka, vodnih teles, tal, raznovrstnost vrst v posamezni geografski regiji, razpoložljivost naravnih virov kot so les ali sladka voda). Vplivi so učinki spremenjenega okolja na zdravje ljudi in drugih organizmov. Odzivi so odgovori družbe na okoljske probleme. To so lahko posebni ukrepi države (npr. takse na rabo naravnih virov), odločitve podjetij in posameznikov (npr. investicije podjetij v nadzor nad onesnaževanjem ali nakupi recikliranih dobrin v gospodinjstvih).

III. PRIPRAVA OPVO IN METODOLOŠKI PRISTOP

Problematika varstva okolja je izrazito kompleksna in kot takšna zahteva interdisciplinaren pristop z usklajeno in aktivno udeležbo različnih dejavnikov v vseh fazah procesa priprave najrazličnejših programov, tudi OPVO. S tem namenom so bili v pripravo vključene različne skupine prebivalcev (predstavniki občine, zainteresirana javnost – tako strokovna kot laična, podjetja, društva ...).

Osnova za pripravo OPVO za občino Zreče 2024–2028 so bili že v preteklosti pripravljene in v večji meri uresničeni programi. Vsekakor pa sta bila poglobljena temelja:

- ☞ Poročilo o stanju okolja iz leta 2022 in
- ☞ delavnici za zainteresirano javnost.

V preteklosti se je prepogosto dogajalo, da je bila javnost v nastajanje številnih dokumentov, elaboratov, programov ipd. vključena zgolj na simbolni oz. deklarativni ravni, torej v tisti fazi procesa, ko je bilo »bolj ali manj že vse dogovorjeno« in se je lahko le seznanila z dejstvi. Danes sta pri pripravi najrazličnejših dokumentov tako teoretično-metodološki pristop na eni, kot tudi praktični na drugi strani diametralno drugačna. V luči čim večje uporabnosti oz. dodane vrednosti dokumentov je pomembno, da so različne ciljne skupine prebivalcev, različne skupine zainteresirane javnosti, vključene in dejavne v celotnem procesu nastajanja dokumentov. In tako je bilo tudi pri pripravi OPVO za občino Zreče.

Organizirani sta bili dve delavnici za zainteresirano javnost. Na prvi delavnici so bili izpostavljeni in po pomembnosti rangirani ključni okoljski problemi. Potekala je 5. 10. 2022 v seminarški sobi hotela Atrij v Zrečah, udeležilo se jo je 15 oseb (seznam sodelujočih je v prilogi 1). Druge delavnice, ki je prav tako potekala v seminarški sobi hotela Atrij, 26. 10. 2022 in namen katere je bil določitev okoljskih ciljev ter iskanje rešitev, se je udeležilo 12 oseb (seznam sodelujočih je v prilogi 2).

Na osnovi ugotovitev prej omenjenih programov in delavnic je bil pripravljen osnutek akcijskega programa, ki so ga v nadaljevanju pregledali in dopolnili uslužbenci pristojnih občinskih ter drugih služb.

IV. POVZETEK POROČILA O STANJU OKOLJA

Človekove dejavnosti (gonilne sile) povzročajo obremenitve na okolje, kar pripelje do sprememb okolja (stanje) in nato do okoljskih problemov (vplivi na ljudi, naravne vire in snovi). Ti problemi pa zopet vodijo k človekovim dejavnostim in političnim ukrepom (odzivi).

IV.1 Geografske značilnosti

Po novi geografski regionalizaciji Slovenije leži občina Zreče na stiku makroregij alpskega ter panonskega sveta. Zahodni, južni in severni del občine spadajo k makroregiji »Alpski svet« oz. mezoregijama »Velenjsko in Konjiško Hribovje« (manjši del na zahodu in jugu) ter »Strojna, Kozjak in Pohorje«, na zahodu in severu. Vzhodni del občine spada k makroregiji »Panonski svet« oz. mezoregiji »Dravinjske Gorice« (Perko, 1998). Skrajna severozahodna in hkrati najvišja točka v občini je Mulejev vrh s 1533 m nadmorske višine, medtem ko se najnižja točka občine, z nadmorsko višino 360 m, nahaja v naselju Dobrovlje, na skrajnem jugovzhodu občine.

Na severu meji na občine Mislinja, Lovrenc na Pohorju ter Slovenska Bistrica, na zahodu na občino Vitanje, na jugu na občini Vojnik in Slovenske Konjice ter na vzhodu na občino Oplotnica. V njen sestav sodi 27 naselij, med katerimi imajo največ prebivalcev naselja v južnem delu občine; poleg Zreč še Dobrovlje, Križevac in Bukovlje.

Obravnavano območje je geološko zelo pestro. Severni del spada k Pohorskemu masivu, katerega jedro predstavlja tonaltni lakolit – pohorski granodiorit, obdan z metamorfnimi kameninami kot so gnajs, blestnik, amfibolit itd., te pa pretežno z miocenskimi usedlinami. Pohorje

je od verige Paški Kozjak – Konjiško hribovje ločeno z vitanjsko–doliškim podoljem (podgorsko–vitanjski tektonski jarek). Gre za sinklinalo, zgrajeno iz terciarnih morskih usedlin (pretežno iz laporja), ki se menjavajo z miocenskimi konglomerati in peščenjaki. Za Konjiško hribovje je značilna tektonska enotnost in podobne kamnine (ozki in dolgi pasovi različno starih kamnin): spodnjetriasni in srednjetriasni apnenci ter dolomiti, med katerimi so podolžni pasovi peščenjakov permske in karbonske starosti. Med apnenci in dolomiti so plasti glinastih skrilavcev, laporjev in peščenjakov. V vzhodnem delu Konjiškega hribovja prevladujejo manj odporne terciarne in karbonske kamnine.

Na revnejših silikatnih kameninah, ki prevladujejo v osrednjem in severnem delu obravnavnega območja so se razvila distrična rjava tla (distrični kambisol, kislja rjava tla) revna s hranili, s kislim humusom, deloma tudi opodzoljena. V odvisnosti od reliefnih ter mikro oz. mezoklimatskih razmer na njih uspevajo kisloljubne gozdne združbe bukve in rebrenjače, bele jelke ter trokrpega mahu in gabrovja z dobom ter vretenčastega salomonovega pečata. Na bogatejših silikatnih kameninah so se razvila globlja distrična rjava tla s prhninasto do sprhninasto obliko humusa. Na njih uspevajo zmerno kisloljubne gozdne združbe gabrovja z dobom, v višjih legah pa gabrovja z dobom ter vretenčastega salomonovega pečata in bukve z zasavskim mlajem. Na rečnih terasah Dravinje, Koprivnice in Širklje so se razvila obrečna tla, na katerih je prevladujoča kmetijska raba. Za Konjiško goro je značilna karbonatna matična podlaga, na kateri so se razvile rendzine in rjava pokarbonatna prst. Na območjih s prevladujočo rendzino uspevajo gozdne združbe rdečega in črnega bora, bukve ter bukve in navadnega kresničevja. Na območjih z rjavo pokarbonatno prstjo pa uspevajo združbe bukve in velecvetne mrtve koprive, bukve ter jelke in bukve ter golega lepena.

Območje pripada zmerno celinskemu podnebjju osrednje Slovenije. V južnih in osrednjih, nižje ležečih delih občine, se je povprečna letna temperatura v obdobju 1991–2021 gibala med 8 in 10 °C, v nekoliko višjih delih (Pohorje, Konjiška gora) med 6 in 8 °C, v najvišjih delih Pohorja (Rogla) pa med 4 in 6 °C. Podobno je s povprečnimi julijskimi temperaturami, ki so se (predvsem glede na nadmorsko višino) gibale v razponu 12–20°C in januarskimi, pri katerih je temperaturni razpon, zaradi pogostega toplotnega obrata manjši in se giblje med -5 in 0,5 °C. Večina obravnavanega območja (z izjemo najvišjih delov Pohorja) leži izven intenzivnejših padavinskih pasov. Največ padavin pade na Pohorju in sicer med 1.400 in 1.600 mm, najmanj, 1.100 – 1.200 mm, pa v južnih, najnižje ležečih delih. Najbolj namočeni so poletni meseci, v katerih prevladujejo konvekcijske padavine (plohe in nevihte). Jeseni je praviloma več padavin kot spomladi. Najmanj padavin pade v zimskih mesecih. Na obravnavanem območju najpogosteje pihajo zahodseverozahodni vetrovi.

Za Pohorje je značilen sistem mreže površinskih vodnih izvirov, v predelu, kjer sta prisotni silikatna in karbonatna matična podlaga, pa so v nižjih plasteh bogata nahajališča vodnih virov. Potoki, ki se izlivajo iz Pohorja so izrazito hudourniškega značaja. Glavni odvodnik vode v občini je reka Dravinja, ki izvira na Pohorju (pod Ovčarjevim vrhom, na nadmorski višini ok. 1.180 m) in se po 73 km, v bližini Vidma pri Ptujju (na nadmorski višini nekaj več kot 200 m) izliva v Dravo. Površina njenega porečja meri 817 km². V zgornjem delu je njena dolina razmeroma plitva, a se dol vodno hitro pogloblja in preide v globoko sotesko s strmimi pobočji. Že malo nad Zrečami se strmec Dravinje občutno zmanjša, dolina pa se nekoliko razširi. Od Slovenskih Konjic naprej ima majhen strmec in posledično počasnejši tok. Njena struga je v precejšnji meri umetno preoblikovana in kot takšna teče naprej proti jugovzhodu skozi Dražo Vas in Loče. Pri Ločah se Dravinja usmeri proti vzhodu in teče po Dravinjski dolini, zarežani med Dravinjske gorice na severni ter Boč in Haloze na južni strani. Sprva je struga Dravinje še močno preoblikovana, od Poljčan dol vodno pa je večinoma v naravnem stanju. Dravinja je v zgornjem toku izrazito hudourniški vodotok, v spodnjem pa značilna nižinska reka s počasnim in vijugastim tokom. Ima neizrazit dežno-snežni režim s prvim viškom v novembru in decembru ter le malo manjšim drugim viškom v marcu in aprilu, ki je posledica taljenja snežne odeje na Pohorju. Značilen je izrazit nižek v mesecu avgustu, medtem ko so pretoki junija in julija večji zaradi viška padavin v teh dveh mesecih. Ob Dravinji je drugo najboljše poplavno območje v Sloveniji (okoli 6,5 km²), ki sega bolj ali manj sklenjeno od Slovenskih Konjic do izliva v Dravo. Ostali vodotoki na območju občine Zreče so: Radoljna, Ločnica, Srednja Dravinja, Gradiški graben, Bohorinščica, Božjenica, Brezničica, Tesnica, Koprivnica, Ljubnica in številni manjši.

IV.2 Dejavnosti (gonilne sile)

Gospodarstvo – Industrija

Konec leta 2021 je bilo v občini Zreče ok. 3.000 delovno aktivnih prebivalcev in ok. 4.200 delovnih mest. Število delovnih mest je v primerjavi s številom delovno aktivnega prebivalstva s stalnim prebivališčem v občini Zreče suficitarno. Nekaj manj kot polovica (47 %) delovno aktivnega prebivalstva je zaposlenega v občini prebivališča, ostali (53 %) so delovni migranti. Od drugod na delo prihaja ok. 2.800 delavcev. Istočasno je gospodarski potencial občine Zreče predstavljal več kot 500 poslovno delujočih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov. Kljub številčni prevladi mikro in majhnih gospodarskih družb pa imajo na izkaz poslovanja največji vpliv velike in srednje gospodarske družbe, med katerimi z različnih gledišč izstopajo Unior d.d., WEILER Abrasives d.o.o. ter GKN Driveline d.o.o.

V občini Zreče ima sedež eno podjetje, ki je t.i. IED (IPPC) zavezanec in sicer Unior d.d. (naprave za površinsko obdelavo kovin in plastičnih mas). S tem so postavljeni temelji za celovit pristop k preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja, ki nastaja pri določenih dejavnostih, in visoka stopnja varstva okolja kot celote. Uredba skladno s smernico oz. t.i. IED direktivo (Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, Uradni list RS 68/22) Sveta Evropske skupnosti zahteva obravnavo vseh vplivov na okolje – na zrak, vodo in tla, nastajanje odpadkov, rabo surovin, energetska učinkovitost, hrup, preprečevanje nesreč, tveganja itd. za določene dejavnosti in uvaja sistem podeljevanja celovitih okoljskih dovoljenj ter koncept najboljših razpoložljivih tehnik – koncept BAT (Best Available Techniques).

Onesnaževanje večine okoljskih elementov (še posebej zraka) ni mogoče omejiti zgolj na območje znotraj občinskih meja. Prav tako ne smemo zanemariti nekaterih manjših podjetij – posebej tistih, ki niso zavezanci za meritve in se ukvarjajo z dejavnostmi, ki so potencialno nevarne za okolje (pomembno je sprotno usklajevanje delovanja malih podjetij z okoljskimi predpisi).

Fotografija: lastni vir

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Vpliv velikih podjetij (lokalna industrija);
- ☞ Vpliv manjših podjetij – posebej tistih, ki niso zavezanci za meritve in se ukvarjajo z dejavnostmi, ki so potencialno nevarne za okolje (pomembno je sprotno usklajevanje delovanja malih podjetij z okoljskimi predpisi);
- ☞ Zaradi spremenljive splošne ekonomske finančne situacije obstaja nevarnost, da bodo številna podjetja zmanjšala svoja vlaganja v varovanje okolja in urejanje prostora.

Kmetijstvo

Po podatkih Statističnega urada RS (Popis kmetijskih gospodarstev 2020) je bilo v občini Zreče nekaj manj kot 1.800 ha (17,87 km²) kmetijskih površin v uporabi, kar predstavlja 26,7 % celotnega občinskega ozemlja. Površina kmetijskih površin v uporabi se v primerjavi s prejšnjim popisom (2010) praktično ni spremenila. Med posameznimi kmetijskimi oz. zemljiškimi kategorijami izrazito prevladujejo travniki in pašniki, ki zavzemajo kar 86 %, njive dobrih 9 %, trajni nasadi pa slabih 5 % vseh kmetijskih površin v uporabi. Kmetijska zemljišča so prostorsko relativno enakomerno porazdeljena. Najmanj jih je v severnem delu (Pohorje) in skrajnem južnem delu (Konjiška gora). Število kmetijskih gospodarstev se je v zadnjih desetih letih zmanjšalo za 20 % (350 → 277). Večina, z izjemo južnega dela občine, jih leži na nadmorski višini 400 –1.000 m in so uvrščena v kategorijo kmetijskih gospodarstev s težjimi pridelovalnimi razmerami. V prevladujejo kmetijska gospodarstva velikosti 2–10 ha, kar z vidika razmer na globalnem kmetijskem trgu oz. vidika uspešnosti kmetovanja predstavlja izrazito negativen dejavnik. Zemljiška razdrobljenost je eden izmed bistvenih zaviralnih dejavnikov, ki preprečujejo smotrnejšo rabo kmetijskih zemljišč. Onemogoča gospodarno izrabo sodobne kmetijske opreme, hkrati pa ne dopušča produktivnega izkoristka delovnih potencialov.

Večina kmetijskih gospodarstev v občini Zreče se ukvarja z različnimi živinorejsko-proizvodnimi storitvami, od tega 80 % z govedorejo. Po podatkih kmetijskega popisa 2020 povprečno kmetijsko gospodarstvo v občini Zreče redi več kot 7 glav velike živine. Število glav velike živine na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi predstavlja enega od najbolj agregiranih kazalcev obremenjevanja okolja in hkrati kaže na razpršeno prostorsko porazdelitev območij znotraj občine z različno obremenjenostjo. Tovrstna obremenjenost, ki zaenkrat znaša nekaj več kot 1,14 glavo velike živine/ ha kmetijskih zemljišč v uporabi, se na obravnavanem območju postopno zmanjšuje (takšen je trend tudi v Sloveniji in EU).

Vir fotografije: <https://www.viaslovenia.com/>

Kmetijstvo kot dejavnost je po eni strani eden največjih porabnikov prostora, po drugi eden večjih onesnaževalcev (zrak, površinske in podzemne vode, tla), predstavlja pa tudi varovalni dejavnik, ki ga v veliki meri uveljavljajo tradicionalne oblike kmetijstva.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Emisije snovi (onesnaževanje) zaradi kmetijske dejavnosti – uporaba fitofarmacevtskih sredstev, gnojenje ipd.;
- ☞ Občasno neprijetne vonjave zaradi gnojenja in kot posledica neustrezne opremljenosti nekaterih kmetij za staranje organskega odpadka.
- ☞ Zaraščanje kmetijskih površin (predvsem v hribovskih območjih) – problem ohranjanja kmetijske dejavnosti;
- ☞ Intenziviranje kmetijske pridelave vpliva na zmanjševanje in izginjanje biotske pestrosti travnikov;
- ☞ Izginjanje visokodebelnih sadovnjakov.

Promet

Skozi občino Zreče oz. natančneje njen južni del potekata dve pomembni, medregionalni cestni povezavi. Najpomembnejša in hkrati najbolj prometno obremenjena je regionalna cesta 2. reda, R2 430, z odsekoma 280 Slovenske Konjice – Stranice ter 281 Stranice – Višnja vas, ki Maribor povezuje s Celjem. V Stranica se nanjo priključi regionalna cesta 2. reda, R2 431, z odsekom 1350, ki preko Vitanja poteka iz Koroške (Gornji Dolič – Stranice). Zreško Pohorje z dolino povezuje nekaj manj kot 21,3 km dolga regionalna cesta 3. reda, R3, z odsekom 1430 Pesek – Rogla – Zeče, ki se na regionalno cesto Maribor – Celje priključi pri gostišču Ulipi. Oplotnico s Peskom povezuje regionalna turistična cesta R3 z odsekom Oplotnica – Pesek, ki delno poteka po občini Zreče. Pri naštetih cestnih povezavah gre za državne ceste, katerih upravljavske pristojnosti so v domeni države. Mrežo cest v upravljanju občine Zreče sestavljajo občinske ceste, gozdne ceste, planinske poti ter nekatere t.i. nekategorizirane ceste.

Najpomembnejši vplivi prometa so: onesnaževanje zraka z onesnaževali (plinske emisije, emisije prašnih delcev), onesnaževanje tal in rastlinstva (predvsem ob prometnicah), hrup, prometne nesreče, prometni zastoji zaradi povečane gostote prometa, poškodbe infrastrukture. Bolj kot sama razširjenost cestnega omrežja je za oceno onesnaženosti zraka ob prometnicah pomembna gostota prometa na njih. Predvsem gost tovorni promet je velik onesnaževalec in močno vpliva na kakovost zraka ob zelo prometnih cestah.

V obdobju med letoma 2010 in 2019 se je, z izjemo odseka Stranice – Višnja vas, obremenjenost vseh cestnih odsekov na območju občine Zreče in v bližnji okolici sicer povečala, vendar predvsem na račun osebnih vozil in motorjev. Število tovornih vozil se je v lažjih in srednje težkih kategorijah nekoliko povečalo, v težkih pa zmanjšalo. Ob dejstvu, da so se negativni vplivi na okolje predvsem s strani industrije v zadnjih letih in desetletjih zmanjšali in se še zmanjšujejo postaja promet najpomembnejši dejavnik onesnaževanja (predvsem zrak) na obravnavanem območju. Z okoljskega vidika so bolj kot osebna problematična tovorna vozila. Zaradi prisotnosti industrijske dejavnosti so ceste, predvsem na območju širšem območju Zreč, obremenjene prav s slednjim.

Ob dejstvu, da so se negativni vplivi na okolje predvsem s strani industrije v zadnjih letih in desetletjih zmanjšali in se še zmanjšujejo ter kljub številnim pozitivnim odzivom s strani Občine (Celostna prometna strategija, urejanje prometnih in kolesarskih poti, ...) je postal promet najpomembnejši dejavnik obremenjevanja okolja na obravnavanem območju.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Ranljivost predvsem naselja Zreče je z vidika prometne povezljivosti visoka. Ključna povezava s Pohorjem (Rogla) odvisna predvsem od obstoječe cestne povezave R3 Zreče – Rogla, saj ni ustreznih alternativnih povezav. Obstoječa prometna infrastruktura zlasti ob prometnih konicah ne omogoča tekočega prometa, hkrati pa je zaradi industrije obremenjena s tovornim prometom.

Poselitev

Po podatkih statističnega urada (1. januar 2022) je v občini Zreče živel 6.576 prebivalcev, od tega 3.178 žensk in 3.398 moških. Povprečna gostota je bila 98,1 prebivalcev/ km², kar je nekoliko manj od slovenskega povprečja (103,9). Nekaj manj kot polovica prebivalstva (45,8 %) je živel v Zrečah, ki predstavlja centralno naselje občine in je glede na število prebivalcev 8 krat večje od drugega največjega naselja, Dobrovelj. Teoretično živi v naseljih občine Zreče v povprečju ok. 244 prebivalcev, v realnosti pa imajo samo tri naselja več kot toliko prebivalcev

V obdobju 1961–2022 se je število prebivalcev na območju celotne občine povečalo za dobrih 40 %. Rast na ravni celotne občine je bila relativno enakomerna medtem ko so med posameznimi naselji velike razlike. Rast prebivalcev izkazuje manj kot polovica naselij. Največjo rast so doživele Zreče, kjer se je število prebivalcev v obravnavanem obdobju več kot podvojilo (1.407 → 3009). Relativno veliko rast izkazujejo tudi Križevac, Bukovlje in Zlakova, nekoliko manjšo pa Boharina, Planina na Pohorju in Radana vas. Največji upad, za kar 60 %, je doživel Skomarje (383 → 155), za 20 – 49 % pa se je zmanjšalo število prebivalcev Resnika, Padeškega Vrha, Koroške vasi na Pohorju, Loške Gore pri Zrečah in Črešnove. V obdobju 2010 – 2022 je rast števila prebivalcev izkazovalo 15 naselij, upad pa 12 naselij. Zaradi krajšega obdobja primerjave so deleži rasti oz. upada pričakovano manjši. Največjo rast, 10 do 19 %, izkazujejo Planina na Pohorju, Brezovje nad Zrečami, Zlakova in Radana. Največji upad pa Zabork, Mala Gora, Osredek pri Zrečah, Skomarje, Planina na Pohorju in Črešnova.

Fotografija: lastni vir

Z zgoščanjem prebivalstva se je večalo tudi zgoščanje njegovih dejavnosti. To je imelo posledičen vpliv na razmere v prostoru ter nasprotja med njegovimi različnimi rabami prostora, predvsem kmetijstvom, industrijo, turizmom in posledično varstvom okolja.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Razpršena poselitev;
- ☞ Pomanjkanje prostora ter nasprotja med različnimi rabami prostora;
- ☞ Okoljska infrastruktura – razlika med mestom in podeželjem.

IV.3 Stanje okolja

Zrak

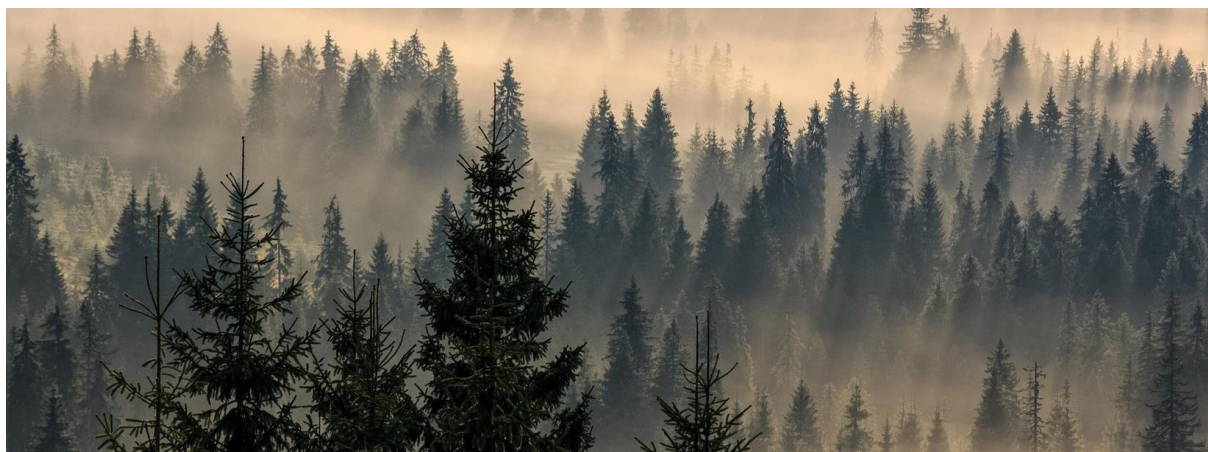
Glavne gonilne sile, ki vplivajo na kvaliteto zraka so promet, industrija, turizem (v povezavi s prometom) ogrevanje in ravnanje z odpadki. Na območju občine Zreče je bilo, v skladu s »Pravilnikom o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08 in 44/22 – ZVO-2)«, po zadnjih razpoložljivih podatkih z leta 2020, šest t.i. zavezancev za izvedbo emisijskega monitoringa snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja in sicer:

- ☞ GKN DRIVELINE SLOVENIJA, Proizvodnja avtomobilskih transmisij in avto delov, d.o.o.,
- ☞ Marovt, proizvodno izvozno uvozno podjetje d.o.o.,
- ☞ MAMUT TIM, družba za proizvodnjo, trgovino in storitve, d.o.o.,
- ☞ PETROL d.d.,
- ☞ Unior d.d.,
- ☞ WEILER Abrasives d.o.o..

Poleg omenjenih podjetij predstavljajo potencialni vir emisij onesnažil v okolje tudi podjetja v sosednjih območjih (daljinsko onesnaževanje).

Gledano površinsko se velik del občine ogreva na lesno biomaso. Plinovod in toplotno ogrevanje sta omejena na širše območje Zreč. Nekatere novogradnje za ogrevanje uporabljajo električno energijo (toplotne črpalke). Individualna kurišča predvsem v hladnem delu leta predstavljajo pomemben vir onesnaževanja zraka in to predvsem s prašnimi delci. Nezanemarljiv vir emisij v zrak predstavlja tudi promet; umeščeno prometne infrastrukture v prostor (cestna infrastruktura) v korelaciji z lokalno industrijo (problematika tako tovornih kot osebnih vozil) ter turističnimi območji (Zreče, Pohorje – povečano število predvsem osebnih vozil).

Občina Zreče je v preteklosti pripravila kar nekaj strateških dokumentov (npr. Celostna prometna strategija, Lokalni energetske koncept, Okoljska poročila za OPN oz. OPPN ipd.) katerih udejanjanje v praksi lahko neposredno in posredno vpliva na izboljšanje kakovosti zraka.

Vir fotografije <https://aktivni.metropolitani.si/>

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Promet - umeščeno prometne infrastrukture v prostor (cestna infrastruktura) v korelaciji z lokalno industrijo (problematika tako tovornih kot osebnih vozil) ter turističnimi območji (Zreče, Pohorje – povečano število predvsem osebnih vozil);
- ☞ Kurjenje lesne biomase (individualna kurišča) predvsem v hladnem delu leta;
- ☞ Neposredni vplivi oz. učinki potencialnega onesnaževanja zraka na zdravje ljudi in življenjske pogoje drugih organizmov niso bili spremljani oz. vrednoteni.

Vode

Površinske vode

Večina površja občine Zreče spada v porečje Dravinje. Izjema sta skrajni severni del, ki se prek »pohorskih potokov« odmaka v Dravo ter južni del, ki se prek Tesnice odmaka v Hudinjo. Območje občine Zreče je povirno (kratki in malo vodnati vodotoki tvorijo gosto a relativno šibko mrežo). V glavnem gre za površinsko mrežo vodotokov, ki so v veliki meri hudourniškega značaja. Glavni odvodnik vode v občini je reka Dravinja, ki izvira na Pohorju (pod Ovčarjevim vrhom, na nadmorski višini ok. 1.180 m) in se po 73 km, v bližini Vidma pri Ptujju (na nadmorski višini nekaj več kot 200 m) izliva v Dravo. Površina njenega porečja meri 817 km².

V okviru imisijskega monitoringa voda Arso so na Dravinji štiri merilna mesta za merjenje kakovosti vode. Z redkimi izjemami so bili merjeni parametri na vseh merilnih mestih pod predpisanimi vrednostmi.

Na področju reševanja problematike površinskih voda je bilo v zadnjem obdobju veliko narejenega. Poleg izboljšav in širitve kanalizacijskega sistema je z letom 2009 pričela obratovati čistilna naprava Nune (150 PE), leta 2014 pa Centralna čistilna naprava Zreče (8.500 PE). Na slednjo so s komunalnimi odpadnimi vodami priključeni tudi vsi večji industrijski objekti v občini. Omeniti je potrebno tudi KČN Rogla (2000 PE); zaradi okoljske obremenjenosti kot posledice turistične dejavnosti, je njena vloga v prostoru zelo pomembna. Zaradi razpršene poselitve, ki smotrnost širjenja kanalizacijskega omrežja v oddaljenejši predele občine postavlja pod vprašaj, Občina na različne načine spodbuja gradnjo malih komunalnih čistilnih naprav, ki topogledno, v širšem kontekstu, predstavljajo optimalnejšo rešitev.

Vir fotografije: <https://www.zrece.si/objava/104123>

Podzemne vode

Na območje občine Zreče segajo tri vodna telesa podzemne vode in sicer: vodno telo Vzhodne Alpe, vodno telo Haloze in Dravinjske Gorice ter vodno telo Spodnji del Savinje do Sotle.

Razmerja med razpoložljivo količino podzemne vode in črpanimi količinami podzemne vode so izrazito pozitivna in to v vseh podzemnih vodnih telesih, ki se pojavljajo na obravnavnem območju. Na območju vodnega telesa Vzhodne Alpe je letno načrpane manj kot 1 % razpoložljive podzemne vode, na območju vodnega telesa Haloze in Dravinjske gorice je načrpane nekaj več kot 3 %, na območju vodnega telesa Spodnji del Savinje do Sotle pa dobrih 6 % razpoložljivih količin podzemne vode.

Skupna površina vodovarstvenih območij v občini Zreče znaša nekaj manj kot 70 %.

Na območju občine Zreče ni merilnega mesta za merjenje kakovosti podzemne vode. V bližini so štiri postaje in sicer: Cimerman pri Žičah (vodno telo Haloze in Dravinjske gorice), Frankolovo ter Jelševa Loka (vodno telo Spodnji del Savinje do Sotle) in Mrzli Studenec na Pohorju (vodno telo Vzhodne Alpe). V obdobju 2016 – 2021 so na nobenem od navedenih merilnih mest niso bile presežene letne povprečne vrednosti merjenih parametrov glede na »Uredbo o stanju podzemnih voda, Uradni list RS, št. 25/09, 68/12, 66/16 in 44/22 – ZVO-2).

Po podatkih iz »Operativnega programa oskrbe s pitno vodo za obdobje 2022 – 2027« se je na območju občine Zreče (podatki na dan 31.12.2018) iz javnega vodovoda oskrbovalo 97,78 % prebivalcev, kar občino uvršča v prvo tretjino vseh slovenskih občin. Skupna dolžina celotnega vodovodnega sistema znaša nekaj manj kot 105 km. Za funkcioniranje posameznih sistemov so potrebni tudi objekti za zajem vode-zajetja, izviri, vrtine, vodnjaki, rezervoarji, črpališča, prečrpališča, hidranti Skupna izdatnost vodnih virov v sistemih je ok. 30 l/s. Povprečna poraba pitne vode v Občini Zreče je 800 - 1000 m³/dan (oz. cca 10 l/s). Na vodovodnih sistemih je ok. 1.800 hišnih priključkov.

Zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode se v okviru notranjega nadzora (opravlja po pogodbi ZZV Celje), monitoringa (državni nadzor) in lastnega nadzora, nadzira in ocenjuje na podlagi opravljenih mikrobioloških, fizikalno kemijskih preskušanj in terenskih meritev v skladu s Pravilnikom o pitni vodi (Ur.l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17) in sistemom HACCP.

Prav gotovo je eden večjih uspehov dolgoročno rešitev zagotavljanja zanesljive oskrbe s pitno vodo. Ob tem je bil rekonstruiran in dograjen vodooskrbni sistem. Občina je že leta 2002 sprejela tudi »Odlok o varovanju pitne vode v zajetjih in črpališčih na območju Občine Zreče (Ur. l. RS, št. 49/02)«, ki je bil nazadnje spremenjen leta 2017.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Nelegalni izpusti kanalizacije v površinske vodotoke;
- ☞ Plitka in neprepustna podlaga v okolici zajetij pitne vode; v korelaciji z iztoki povečuje ranljivost okolja.
- ☞ Kmetijsko onesnaževanje vodotokov;
- ☞ Parkiranje tovornih vozil na neurejenih parkiriščih – nevarnost izpustov;
- ☞ Nelegalna (divja) odlagališča odpadkov.

Tla

Tla se najpogosteje onesnažujejo preko zraka. Emisije "nevarnih" snovi v različnih agregatnih stanjih potujejo po zraku in v neposredni povezavi z vremenskimi razmerami padejo nazaj na površje. Tipičen primer takšnega onesnaževanja so industrijske emisije in imisije, plini in prašni delci, dimni plini iz individualnih kurišč ter emisije iz prometa (linijsko onesnaževanje).

Neposreden vpliv na tla predstavlja izkoriščanje mineralnih surovin in sicer kamnolom Stranice, ki se nahaja na južnem pobočju Straniških brd, v neposredni bližini ceste Vitanje–Stranice. Kamnina, ki jo izkoriščajo je srednje triadni dolomit, ki je primeren za betonske mešanice, inženirske objekte in gradnjo cest.

Glavni vzroki potencialne onesnaženosti tal na območju občine Zreče so emisije iz kmetijstva, prometa, industrijske proizvodnje in kot posledica odlaganja odpadkov. V okviru raziskav onesnaženosti tal v Sloveniji, ki jih je za MOP–ARSO izvajala Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo – Center za pedologijo in varstvo okolja, na območju občine Zreče tla niso bila analizirana.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Nelegalna (divja) odlagališča odpadkov;

- ☞ Kmetijsko onesnaževanje – uporaba gnojil in FFS.
- ☞ Parkiranje tovornih vozil na neurejenih parkiriščih – nevarnost izpustov;

Hrup

Cestni promet je najpomembnejši dejavnik okoljskega hrupa. Tudi v zadnjem obdobju se prometna obremenitev na večini cestnih odsekov v občini Zreče povečuje; korelacija z industrijo in turizmom. Še poseben problem predstavlja dejstvo, da pomembnejši prometni tokovi (tako osebni kot tovorni promet) potekajo skozi Zreče. Glavne vire hrupa predstavljajo osebna ter gospodarska vozila. Še posebej problematična so zastarela vozila.

Zaradi gradnje različnih objektov so gradbišča obsežen vir hrupa v urbanem okolju. Na vseh delujočih gradbiščih povzročajo hrup različne naprave in stroji: pnevmatska kladiva, kompresorji, buldožerji, nakladalniki itd.

Industrija je s svojo raznovrstno dejavnostjo pravzaprav eden od manj razširjenih problemov hrupa v okolju. Industrijski viri emitirajo hrup glede na vrsto dejavnosti in obratovalni režim ter so specifični za vsako vrsto industrije oziroma njen obrat.

Občasen vir hrupa v občini Zreče so tudi javne prireditve, javni shodi in vsaka uporaba zvočnih ali drugih naprav, ki povzroča hrup, če se odvija na javnem kraju, na prostem ali v zaprtem prostoru. Ti so obravnavani s predpisi s področja javnega reda in miru.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Cestni promet potekata skozi Zreče;
- ☞ Premalo podatkov o meritvah hrupa, večina obstoječih podatkov ni javnih.

Odpadki

Ravnanje s komunalnimi odpadki v občini Zreče je na relativno visokem nivoju. Gre za obvezno lokalno javno gospodarsko nalogo, ki se izvaja na celotnem območju občine. V redni odvoz so poleg gospodinjstev vključeni tudi objekti oz. ustanove primarnega, sekundarnega, terciarnega in kvartarnega sektorja.

Odlok, ki je urejal ravnanje s komunalnimi odpadki in je obravnaval tudi ločeno zbiranje odpadkov, je bil v občini Zreče sprejet že leta 1997. S tem so bili postavljeni formalni temelji ločenega zbiranja odpadkov. Sistema ločenega zbiranja se v nadaljevanju ni širil le prostorsko, ampak je bil ves čas tudi nadgrajevan. Septembra 2014 je bil na območju nekdanjega kamnoloma »Trunkl« odprt zbirni center za ravnanje z odpadki. Z letom 2020 so bili ukinjeni t.i. ekološki otoki.

V občini Zreče izvaja lokalno gospodarsko javno službo zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov podjetje Saubermacher d.o.o.. Omenjeno podjetje izvaja koncesijo zbiranja in prevoza odpadkov ter embalaže tudi v številnih drugih slovenskih občinah.

Najštevilčnejši vir in najbolj razpršen vir nastajanja različnih vrst odpadkov predstavljajo gospodinjstva. Po podatkih Statističnega urada z leta 2021 je bilo v občini Zreče 2.662 gospodinjstev, katerih povprečna velikost je znašala 2,5 prebivalcev/gospodinjstvo. Pomembna vira nastajanja odpadkov predstavljata tudi turizem in storitvena dejavnost.

Ugotovitve – ključni problemi

- ☞ Nelegalna (divja) odlagališča odpadkov;
- ☞ Nedosledno ločevanje odpadkov;
- ☞ Zbiranje neočiščene embalaže.

V. DELO NA DELAVNICAH – REZULTATI

V.1 Delavnica v okviru priprave OPVO za občino Zreče – izpostavljeni in rangirani problemi

Prva delavnica v okviru priprave Občinskega programa varstva okolja za občino Zreče je bila namenjena identifikaciji problemov po posameznih okoljskih segmentih in njihovem rangiranju. Na delavnici, ki je 05. 10. 2022 potekala v seminarski sobi hotela Atrij v Zrečah, je sodelovalo 15 udeležencev in 3 predstavniki pripravljavca OPVO. Na drugi delavnici, ki je potekala 26. 10. 2022, prav tako v seminarski sobi hotela Atrij in je bila namenjena postavljanju ciljev oz. iskanju ukrepov v zvezi z okoljskimi problemi, je sodelovalo 12 udeležencev in 3 predstavniki pripravljavca OPVO.

Na prvi delavnici so udeleženci v okviru segmentov »ZRAK, VODE, TLA, ODPADKI in OSTALO (HRUP, SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE, NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA ...)« skupaj izpostavili 27 problemov (nekateri, ki so se pojavljali v okviru različnih segmentov npr. divja odlagališča, promet, kanalizacija smo združili) in v fazi prioritarnega razvrščanja podelili 76 točk. Kot »najbolj« pereči so bili izpostavljeni:

- neurejena kanalizacija, greznice – 9 točk
- vpliv prometa – 9 točk
- divja odlagališča – 7 točk
- nekontrolirano podiranje dreves – 7 točk
- neustrezno ločevanje odpadkov – 6 točk
- vožnja v naravnem okolju – 6 točk
- gnojenje in uporaba fitofarmaceutskih sredstev – 5 točk

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati delavnice – seznam identificiranih problemov po posameznih segmentih in razvrstitev glede na prioriteto.

ZRAK

Kurjenje odpadkov	5
Individualna kurišča	4
Emisije iz prometa	3
Emisije kot posledica gospodarske dejavnosti	2
Invazivne tujerodne rastlinske vrste (cvetni prah)	0
Kurjenje v naravi	0
SKUPAJ	14

VODE

Neurejena kanalizacija, greznice	5
Odpadki v naravi (divja odlagališča)	4
Gnojenje in uporaba fitofarmaceutskih sredstev – vpliv na vodotoke in podtalnico	3
Premalo analiz pitne vode	2
Vpliv prometa	1
Nizek vodostaj	1
SKUPAJ	16

DELO NA DELAVNICAH – REZULTATI**TLA**

Neurejena kanalizacija	4
Posegi v prostor (plazenje)	4
Invazivne tujerodne rastlinske vrste	2
Gnojenje in uporaba fitofarmaceutskih sredstev	2
Divja odlagališča	1
Vpliv prometa	1
Vpliv gospodarske dejavnosti	0
Praznjenje greznic	0
SKUPAJ	14

ODPADKI

Neustrezno ločevanje odpadkov	6
Divja odlagališča	2
Plastična embalaža	2
Previsoke cene odvoza odpadkov	1
Živalski odpadki (klavnica)	0
Neurejen odvoz zelenega odpada	0
Blato ČN	0
SKUPAJ	11

HRUP

Hrup podjetij	2
Hrup kot posledica prometa	2
SKUPAJ	4

OSTALO

Nekontrolirano podiranje dreves	7
Vožnja v naravnem okolju	6
Masovni turizem	4
Javna razsvetljava	0
Rogla – nočna smuka	0
Kulturni spomeniki – premalo pozornosti	0
SKUPAJ	17

ZDRUŽENI IN RANGIRANI PROBLEMI

Neurejena kanalizacija, greznice	9
Vpliv prometa	7
Divja odlagališča	7
Nekontrolirano podiranje dreves	7
Neustrezno ločevanje odpadkov	6
Vožnja v naravnem okolju	6
Kmetijstvo – gnojenje in uporaba fitofarmaceutskih sredstev	5
Kurjenje odpadkov	5
Individualna kurišča	4
Posegi v prostor (plazenje)	4
Vpliv gospodarstva	4
Masovni turizem	4
Invazivne tujerodne rastlinske vrste	2

VIZIJA OKOLJSKEGA RAZVOJA IN SODELOVANJE JAVNOSTI

Premalo analiz pitne vode	2
Plastična embalaža	2
Previsoka cena odvažanja odpadkov	1
Nizek vodostaj	1
SKUPAJ	76

V.2 Spletna anketa

Z namenom pridobiti mnenje čim širšega kroga ljudi je potekala tudi spletna anketa oz. delavnica, ki je metodološko sledila delavnicam izvedenim v živo. Tudi tukaj je bil poudarek na identifikaciji tako pozitivnih kot negativnih kazalnikov obstoječega stanja okolja in kar je najpomembneje na predlogih za njegovo izboljšanje.

Predloge, skupaj jih je bilo 17, smo analizirali tako kvalitativno kot kvantitativno in jih smiselno združili.

Na podlagi rezultatov prve delavnice smo v okviru druge opredelili okoljske cilje in iz njih izhajajoče ukrepe. Skupaj z rezultati spletne ankete so predstavljali osnovo za pripravo akcijskega načrta, ki je šel v nadaljevanje skozi sito (pregled, dopolnitve) pristojnih občinskih in drugih služb in je v celoti predstavljen v poglavju VII.

VI. VIZIJA OKOLJSKEGA RAZVOJA IN SODELOVANJE JAVNOSTI

Občina Zreče je lokalna skupnost okoljsko ozaveščenih prebivalcev, ki zahtevajo urejeno naravno, bivalno in delovno okolje. Skladno z načeli trajnostnega razvoja usmerjajo razvoj k čim učinkovitejšem koriščenju naravnih neobnovljivih virov in k nadomeščanju le-teh z obnovljivimi. Z okoljem ravnajo kot dobri gospodarji in ohranjajo dobre pogoje za življenje prihajajočim generacijam. S pripravo programa, še bolj pa z njegovim izvajanjem, želi Občina nadaljevati začrtano pot prihodnjega delovanja in razvoja (in jo kakovostno še nadgraditi), na kateri bodo upoštevani interesi čim širšega kroga prebivalcev in slednjim omogočiti dobre življenjske pogoje. In nenazadnje dokument predstavlja strokovne in korektne vrednosti ter potrebne ocene o nujni stopnji varovanja okolja pred nadaljnjimi obremenitvami, ki posledično služijo kot podlaga za pripravo prostorskih aktov.

Vizija:

Občina Zreče zagotavlja prebivalcem kakovostno življenjsko okolje in usmerja razvoj trajnostno.

V obdobju 2024–2028 bo delovanje na področju varstva okolja v Občini Zreče sledilo naslednjim strateškim ciljem:

1. Izboljšanje kakovosti zraka
2. Trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri – ohranjanje in izboljševanje njihove kakovosti
3. Učinkovito ravnanje in gospodarjenje z odpadki
4. Sprotna sanacija in revitalizacija okoljsko degradiranih površin, zagotavljanje kakovosti tal, spodbujanje samooskrbe
5. Zmanjševanje obremenjevanja s hrupom
6. Ohranjanje naravnega okolja, vzdrževanje zelenih površin, trajnostni razvoj naselij

VII. PREDNOSTNI CILJI OBČINE ZREČE NA PODROČJU VARSTVA OKOČJA

VII.1 Zrak in prilagajanje podnebnim spremembam

Strateški cilj I.:

Varstvo zraka in prilagajanje podnebnim spremembam.

Gonilne sile – PROMET, INDUSTRIJA, GOSPODINJSTVA – individualna kurišča, TURIZEM, KMETIJSTVO

Okoljski cilj:

Okoljski cilj 1: Zmanjšanje emisij onesnaževal v zrak iz različnih virov (promet, industrija, individualna kurišča, turizem, kmetijstvo).

Sistemski ukrepi:

Sistemski ukrep 1: Konstruktivno sodelovanje (skladno z možnostmi in pristojnostmi) pri odločanju o zadevah povezanih s potencialnimi onesnaževalci zraka.

Sistemski ukrep 2: Prostorsko načrtovanje (ločevanje industrijsko-obrtnih con od stanovanjskih naselij) – skladno z OPN.

Sistemski ukrep 3: Ozaveščanje, stalna komunikacija z različnimi skupinami javnosti.

Sistemski ukrep 4: Identifikacija posledic podnebnih sprememb za turizem in opredelitev ukrepov prilagajanja turističnega sektorja na podnebne spremembe.

Sistemski ukrep 5: Ozaveščanje prebivalcev, turističnih podjetij, obiskovalcev itd. o predvidenih posledicah podnebnih kriz.

Operativni cilji z ukrepi:

Operativni cilj 1: Delovanje v smeri trajnostne rešitve prometa za zmanjšanje emisij onesnaževal iz prometa (*skladno s celostno prometno strategijo*).

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Vzpodbijanje trajnostnih oblik mobilnosti: - izgradnja kolesarskih stez (državna kolesarska steza – idejni projekt - izdelana projektna naloga), občinska kolesarska steza (Zreče) posledično spodbujanje</i>		2030	1.000.000,00

<p><i>kolesarjenja, projekt kolesce – 4 postaje (nadgradnja obstoječega sistema)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>spodbujanje hoje (pločniki, planinske poti, učne poti ... nadgrajevanje)</i> - <i>trajnostno naravnan motorni promet</i> - <i>trajnostno načrtovanje mobilnosti</i> 	višja svetovalka za cestno gospodarstvo	2024–2028	150.000,00
<p><i>Spodbude zaposlenim na Občini Zreče in v javnih zavodih za hojo, uporabo koles za krajše službene poti in prevoz na delo (tudi JPP, sopotništvo)</i></p>		Stalna naloga	-
<p><i>Poziv podjetjem k uvajanju ukrepov trajnostne mobilnosti</i></p>		Stalna naloga	-
<p><i>Pobuda za omejitev tovornega prometa na zgornji cesti – pobuda za omejitev na DRSI</i></p>		2019–2025	-
<p><i>Preureditev prehoda za pešce pri BS Petrol in boljše ureditev prehoda na »zgornji« cesti</i></p>		2019–2025	200.000,00
<p><i>Širiti mrežo polnilnic za električne avtomobile oz. izdelati koncept nadaljnega upravljanja in postavitve polnilnic za električna vozila</i></p>		2030	500.000,00

Operativni cilj 2: Zmanjšanje emisij onesnaževal iz individualnih kurišč in emisij onesnaževal kot posledice kurjenja odpadkov.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<p><i>Ozaveščanje občanov v zvezi z uporabo kaminov, kaminskih peči, peči ipd. z namenom zmanjšanja oz. pravilne uporabe le teh (brez kurjenja odpadkov, učinkovite peči in filtri ipd.)</i></p>	strokovni sodelavec za vodooskrbo	Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM
<p><i>LEK - Spodbujanje uporabe obnovljivih virov</i></p>		Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM
<p><i>Ozaveščanje občanov v zvezi s kurjenjem odpadkov in zelenega odreza na prostem</i></p>		Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM
<p><i>Izvajanje boljšega nadzora – kurjenje odpadkov, zeleni odrez (inšpekcijska služba)</i></p>		Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM

Operativni cilj 3: Zmanjšanje vplivov emisij onesnaževal v zrak iz industrije in obrti.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Izvajanje strategije konstruktivnega sodelovanja s potencialnimi onesnaževalci zraka</i>	strokovni sodelavec za vodooskrbo	Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM
<i>Spodbujanje okolju prijaznih novih poslovnih subjektov – okolju prijazne tehnologije</i>		Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM
<i>Spodbujanje potencialnih onesnaževalcev k manjšim izpustom v zrak</i>		Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM
<i>Izvajanje boljšega inšpekcijskega nadzora (dialog z državno inšpekcijo)</i>		Stalna naloga	V okviru PP R26 DEM

Operativni cilj 4: Zmanjšanje emisij FFS v zrak (kot posledice kmetijstva, vrtničarstva).

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Ozaveščanje kmetovalcev in vrtničarjev glede pravilne uporabe FFS in pravilnem načinu gnojenja</i>	višja svetovalka za gospodarske zadeve	2024–2028	Spletne objave

Operativni cilj 5: Priprava in implementacija ukrepov prilagajanja na podnebne spremembe v turističnem sektorju z namenom krepitev odpornosti turizma.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Priprava in implementacija ukrepov prilagajanja na podnebne spremembe v turističnem sektorju z namenom krepitev odpornosti turizma</i>	strokovna sodelavka LTO	2024–2026	10.000,00

VII.2 Vode

Strateški cilj II.:

Trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri – ohranjanje in izboljševanje njihove kakovosti

Gonilne sile – INDUSTRIJA, POSELITEV – gospodinjstva, prostorsko načrtovanje, TURIZEM, KMETIJSTVO, NARAVNE ZNAČILNOSTI PROSTORA – relief

Okoljski cilji:

Okoljski cilj 1: Zagotavljanje zadostnih količin in dobre kakovosti pitne vode ter njenega čiščenja po uporabi.

Okoljski cilj 2: Dolgoročno zagotavljanje dobre kakovosti površinskih voda.

Okoljski cilj 3: Renaturacija vodotokov in povečanje retencijskih površin ob njih – povišanje ravni poplavne varnosti – skladno z usmeritvami HHŠ.

Sistemske ukrepi:

Sistemske ukrep 1: Varovanje vodnih virov in stalno vzdrževanje ter posodabljanje vodovodnega ter kanalizacijskega omrežja za manjše obremenjevanje naravnih in umetnih vodnih teles.

Sistemske ukrep 2: Konstruktivno medobčinsko sodelovanje in sodelovanje s pristojnimi državnimi institucijami (Arso, Direkcija za vode ipd.).

Sistemske ukrep 3: Uresničevanje že sprejetih načrtov – izgradnja kanalizacijskega omrežja ipd.

Operativni cilji z ukrepi:

Operativni cilj 1: Zagotavljanje neoporečne pitne vode.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Stalno vzdrževanje in posodabljanje vodovodnega omrežja</i>	strokovni sodelavec za vodooskrbo	Stalna naloga	60.000,00/ leto
<i>Zaščita vodovarstvenih območij in vodnih virov ter obnavljanje obstoječih in iskanje novih virov</i>		2024–2026	100.000,00
<i>Analiziranje kakovosti pitne vode skladno z dejavniki tveganja</i>		Stalna naloga	31.000,00/ leto
<i>Javno objavljane podatkov o kakovosti pitne vode</i>		Stalna naloga	-
<i>Povezovanje vodovodnih sistemov</i>		2024–2026	300.000,00

Operativni cilj 2: Ukrepi na področju kanalizacije.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Izgradnja kanalizacijskega omrežja skladno s sprejetimi načrti (dvig standarda čiščenja in varstva okolja)</i>	koordinator za odvajanje in čiščenje odpadnih vod	2024–2026	cca.3.000.000,00 z naslova izgradnje sekundarne sanitarne kanalizacije
<i>Ustrezno reševanje problematike čiščenja in odvajanja odpadne vode v območjih izven aglomeracij – individualne in skupinske čistilne naprave, dodeljevanje občinskih subvencij ipd.</i>		2024–2030	10.000,00/ leto
<i>Boljši inšpekcijski nadzor (priključevanje na javno kanalizacijo, nadzor nad pravilno priključitvijo – fekalna/ meteorna)</i>		2024–2025	-

Operativni cilj 3: Zmanjšati poplavno ogroženost (skladno z usmeritvami HHŠ).

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Urejanje vodotokov (vzdrževanje strug in brežin)</i>	delovodja za komunalno infrastrukturo	2024–2028	20.000,00

Operativni cilj 4: Izboljšati kakovost Dravinje s pritoki.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Stalno vzdrževanje in posodabljanje kanalizacijskega sistema ter priključevanje nanj</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	30.000,00
<i>Zagotoviti spoštovanje varstvenih pasov ob vodotokih – gnojenje, uporaba FFS (ozaveščanje, nadzor)</i>		2024–2026	2.000,00

VII.3 Tla

Strateški cilj III.:

Sprotna sanacija in revitalizacija okoljsko degradiranih površin, zagotavljanje kakovosti tal, spodbujanje samooskrbe.

Gonilne sile – PROMET, INDUSTRIJA, POSELITEV, TURIZEM, KMETIJSTVO

Okoljski cilji:

Okoljski cilj 1: Strategija razvoja rabe prostora – pravilno/ ustrezno umeščanje novih objektov v prostor.

Okoljski cilj 2: Izboljšanje kakovosti tal (zmanjšanje emisij) → izboljšanje kakovosti bivanja.

Okoljski cilj 3: Ohranjanje kmetijskih površin.

Okoljski cilj 4: Okolju prijazno kmetijstvo.

Okoljski cilj 5: Sprotna identifikacija in sanacija zemeljskih usadov in plazov.

Okoljski cilj 6: Sprotna sanacija, rekultivacija degradiranih površin.

Sistemske ukrepi:

Sistemske ukrepi 1: Izvrševanje strategije rabe prostora – OPN.

Sistemske ukrepi 2: Konstruktivno sodelovanje pri odločanju o zadevah povezanih s potencialnimi onesnaževalci zraka (onesnaževanje tal preko zraka).

Sistemske ukrepi 3: Spodbujanje (še posebej ekološkega načina) kmetovanja ter razvoja dopolnilnih dejavnosti.

Sistemske ukrepi 4: Vzgoja in ozaveščanje različnih skupin javnosti (uporaba FFS, divja odlagališča ...).

Operativni cilji z ukrepi:

Operativni cilj 1: Strategija razvoja rabe prostora – pravilno/ ustrezno umeščanje novih objektov v prostor.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Preprečevanje posegov v potencialno neustrezna (nevarna območja)</i>	višja svetovalka za okolje in prostor	2024–2028	-
<i>Izgradnja kolesarskih stez</i>	višja svetovalka za cestno gospodarstvo	2024–2028	v okviru projekta Elena

Operativni cilj 2: Zagotavljanje dobre kakovosti tal.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Operativni cilji s področja zraka, voda, odpadkov ...</i>	višja svetovalka za cestno gospodarstvo strokovni sodelavec za vodooskrbo strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	po področjih
<i>Meritve onesnaženosti tal (po potrebi)</i>	višja svetovalka za gospodarske zadeve višja svetovalka za okolje in prostor	Izvajanje monitoringov 2024–2028	po potrebi
<i>Organizacija in izvedba čistilnih akcij za različne ciljne skupine</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	6.000,00
<i>Nadzor (inšpekcijski) nad uporabo fitofarmaceutskih sredstev in gnojenjem</i>	višja svetovalka za gospodarske zadeve	2024–2028	nadzor izvaja pristojna inšpekcija

Operativni cilj 3: Ohranjanje kmetijskih površin in spodbujanje okolju prijaznejših oblik kmetovanja.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Finančne spodbude (državne pomoči) za izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskega gospodarstva, izboljšanje naravnega okolja</i>	višja svetovalka za gospodarske zadeve	nova finančna perspektiva 2021–2027 (oz. 2024–2029)	10.000,00
<i>Priprava seminarjev, delavnic in drugih strokovnih srečanj – svetovanje</i>		2024–2028	2.000,00
<i>Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja pri vodenju kmetij (starejši – mlajši)</i>		2024–2028	informiranje

Operativni cilj 4: Sprotna sanacija degradiranih površin in njihovo vzdrževanje, vključno s sanacijo starih bremen.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Sprotna sanacija degradiranih površin in njihovo vzdrževanje, vključno s sanacijo starih bremen</i>	vodja GJS in prostor višja svetovalka za okolje in prostor	2024–2028	10.000,00/ leto

VII.4 Odpadki

Strateški cilj IV.:

Učinkovito ravnanje in gospodarjenje z odpadki.

Gonilne sile – GOSPODINJSTVA, INDUSTRIJA, TURIZEM, KMETIJSTVO

Okoljski cilji:

Okoljski cilj 1: Zagotavljanje ekološko in ekonomsko uravnovešenega in zakonsko usklajenega celovitega ravnanja ter gospodarjenja z odpadki.

Okoljski cilj 2: Stalno nadgrajevanje ter izboljševanje učinkovitosti ločenega zbiranja odpadkov.

Okoljski cilj 3: Preprečevanje smetenja na priljubljenih javnih površinah in območjih, ki ga povzročajo domačini in obiskovalci.

Sistemski ukrepi:

Sistemski ukrep 1: Stalna komunikacije z različnimi ciljnimi skupinami javnosti z namenom informiranja in ozaveščanja o celovitem gospodarjenju z odpadki – zlasti v zvezi z ločenim zbiranjem, ravnanjem z nevarnimi odpadki in v zadnjem času v zvezi z ravnanjem s pasjimi iztrebki.

Sistemski ukrep 2: Sodelovanje pri organizaciji (spremljanje, izboljšave, prilagajanje, investicije) delovanja javne službe za ravnanje z odpadki.

Sistemski ukrep 3: Poiskati celostno rešitev za ravnanje z zelenim rezom (na ravni občine) ter blatom centralne čistilne naprave (na državni ravni).

Sistemski ukrep 4: Opredelitev politike naslavljanja izziva v zvezi s smetenjem na najbolj obremenjenih in na najbolj ranljivih (turističnih) točkah in javnih površinah.

Operativni cilji z ukrepi:

Operativni cilj 1: Nadaljnje razvijanje in izboljševanje sistema ločenega zbiranja odpadkov.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Prilagoditve frekvenc odvozov glede na količine odpadkov ne glede na lokacijo (mesto – podeželje)</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	-
<i>Spodbude, motivacije k čim boljšemu in učinkovitejšemu ločenemu zbiranju odpadkov</i>		2024–2028	1.000,00
<i>Spodbude k manjšemu proizvajanju odpadkov, ponovni uporabi, recikliranju</i>		2024–2028	2.000,00
<i>Nadzor (v okviru pristojnosti) nad izvajanjem predpisov s področja ravnanja ter gospodarjenja z odpadki in ukrepi v primeru kršitev</i>		2024–2028	nadzor izvaja pristojna inšpekcija

Operativni cilj 2: Sprotna identifikacija in sanacija divjih odlagališč odpadkov.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Sprotna sanacija divjih odlagališč</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	2.000,00
<i>Večji nadzor inšpekcijskih služb</i>		2024–2028	nadzor izvaja pristojna inšpekcija
<i>Postavitev opozorilnih tabel na najbolj kritičnih točkah</i>		2024–2028	2.000,00
<i>Ozaveščanje različnih ciljnih skupin prebivalstva</i>		2024–2028	spletne objave

Operativni cilj 3: Izobraževalne ter ozaveščevalne aktivnosti za različne ciljne skupine javnosti (od najmlajših do najstarejših).

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Organizacija predavanj, okroglih miz, delavnic, natečajev, akcij čiščenja, izdelava letakov, brošur, zgibank, itd.</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	1.500,00

Operativni cilj 4: Dosledno odstranjevanje pasjih iztrebkov.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Ozaveščanje lastnikov psov v zvezi z odstranjevanjem pasjih iztrebkov</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	spletne objave
<i>Večji nadzor redarske in inšpekcijskih služb</i>		2024–2028	nadzor izvaja pristojna inšpekcija
<i>Postavitev »pasjih košev« z vrečkami</i>		2024–2028	3.500,00

VII.5 Hrup

Strateški cilj V.:

Varstvo pred hrupom – zmanjševanje obremenjevanja s hrupom.

Gonilne sile – PROMET, INDUSTRIJA, GOSPODINJSTVA, TURIZEM, KMETIJSTVO

Okoljski cilji:

Okoljski cilj 1: Znižanje ravni hrupa zaradi cestnega (predvsem skozi mesto) in oz. prilagoditev obstoječim razmeram.

Okoljski cilj 2: Znižanje ravni industrijskega hrupa.

Okoljski cilj 3: Znižanje ravni hrupa, ki izvira iz turistične ali prostočasne dejavnosti.

Sistemske ukrepi:

Sistemske ukrep 1: Konstruktivno sodelovanje (skladno z možnostmi in pristojnostmi) z industrijo – lokalnimi povzročitelji hrupa.

Sistemske ukrep 2: Smotrno prostorsko načrtovanje – izvrševanje OPN.

Sistemske ukrep 3: Opredelitev izzivov na področju hrupa, ki izvira iz turistične ali prostočasne dejavnosti in ukrepov za preprečevanje hrupa.

Operativni cilji z ukrepi:

Operativni cilj 1: Zmanjšanje oziroma omejitev hrupa zaradi cestnega prometa.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Spodbujanje trajnostne mobilnosti;</i>	višja svetovalka za cestno gospodarstvo	od 2019 naprej	5.000,00/ leto
<i>Ureditev P + R parkirišča pred/ v Zrečah; posledično javni prevoz na Roglo</i>		do 2028	300.000,00
<i>Aktivni in pasivni pristopi (absorpcijski asfalt, zeleni pasovi, talne označbe za kolesarje ipd.)</i>		do 2030	-
<i>Pobuda za omejitev tovornega prometa na zgornji cesti – pobuda za omejitev na DRSI</i>		2025	-
<i>Ureditev parkirišča za tovornjake in avtobuse</i>		višja svetovalka za okolje in prostor višja svetovalka za cestno gospodarstvo	2024–2028

Operativni cilj 2: Zmanjšanje oziroma omejitev hrupa kot posledice industrijske dejavnosti.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Konstruktivno sodelovanje (skladno z možnostmi in pristojnostmi) z industrijo – lokalnimi povzročitelji hrupa</i>	višja svetovalka za gospodarske zadeve	2024–2028	-

VII.6 Narava, trajnostni razvoj naselij, turizma ...

Strateški cilj VI.:

Ohranjanje naravnega okolja, vzdrževanje zelenih površin, trajnostni razvoj naselij, trajnostni razvoj turizma ...

Gonilne sile – PROMET, INDUSTRIJA, POSELITEV, TURIZEM, KMETIJSTVO

Okoljski cilji:

Okoljski cilj 1: Zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja z javnimi zelenimi površinami.

Okoljski cilj 2: Ohranjanje rastlinske in živalske biodiverzitete s čim manj invazivnimi in tujerodnimi vrstami.

Okoljski cilj 3: Ohranjanje in ureditev gozdnih površin – predvsem v urbanih območjih ter skrb za kakovostno upravljanje z mestno drevnino in mestnimi gozdovi.

Okoljski cilj 4: Izboljšanje kakovosti bivanja za prebivalce občine Zreče.

Okoljski cilj 5: Sonaravni in trajnostni razvoj turizma.

Okoljski cilj 6: Nižanje emisij iz prometa od turističnih potovanj.

Sistemske ukrepi:

Sistemske ukrepi 1: Ustrezno prostorsko načrtovanje.

Sistemske ukrepi 2: Priprava dolgoročne strategije (programa ukrepov) za odstranjevanje (predvsem rastlinskih) invazivnih vrst.

Sistemske ukrepi 3: Sprotno načrtovanje, prilagajanje in izvajanje strategije (skladno z vedno novimi izzivi – tako družbenimi kot naravnimi) razvoja turistične dejavnosti s poudarkom na sonaravnih in trajnostnih oblikah; poudarek mora biti na kakovosti in ne kvantiteti (število turistov).

Sistemske ukrepi 4: Oblikovanje konkretnih merljivih ciljev in ukrepov nižanja emisij iz prometa od turističnih potovanj.

Sistemske ukrepi 5: Spodbujanje turističnega gospodarstva in obiskovalcev k nižanju ravni svetlobnega onesnaževanja s konkretnimi primeri.

Operativni cilji z ukrepi:

Operativni cilj 1: Ohranjanje obstoječih in načrtovanje novih zelenih površin.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir (EUR)
<i>Izdelava in izvajanje načrta trajnostnega upravljanja z mestno drevnino</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	1.000,00
<i>Ohranjanje deleža in površine zelenih površin v mestu, vsako odstranjeno drevo nadomestiti z novim</i>		2024–2028	3.000,00
<i>Ozelenjevanje, nadomeščanje odstranjene drevnine</i>		2024–2028	1.500,00
<i>Ozaveščanje različnih ciljnih skupin prebivalstva o pomembnosti zelenih površin (predvsem) v mestnem okolju</i>		2024–2028	spletne objave

Operativni cilj 2: Omejevanje invazivnih tujerodnih vrst – ohranjanje živalske in rastlinske biodiverzitete.

Operativni cilji/ ukrepi	Nosilec	Časovna opredelitev	Finančni okvir
<i>Poiskati kompetentno in izkušeno osebo za informiranje o načinih omejevanja tujerodnih invazivnih vrst rastlin</i>	strokovni sodelavec za komunalne zadeve	2024–2028	500,00
<i>Izvedba popisa invazivnih tujerodnih vrst na območju občine Zreče</i>		2024–2028	1.500,00
<i>Stalni monitoring pojavljanja invazivnih tujerodnih vrst</i>		2024–2028	500,00
<i>Obveščanje lastnikov zemljišč o pojavu invazivnih tujerodnih vrst in potrebi po odstranitvi</i>		2024–2028	-
<i>Nadzor in svetovanje ob izvajanju ukrepov za zatiranje najbolj problematičnih invazivnih tujerodnih vrst v občini Zreče vzdrževalcem javnih površin in zasebnikom</i>		2024–2028	-
<i>Ozaveščanje in informiranje občanov o problematiki invazivnih tujerodnih vrst</i>		2024–2028	spletne objave

VIII. EVALVACIJA OPVO ZA OBČINO ZREČE

V nadaljevanju so po posameznih segmentih navedeni nekateri kazalci s katerimi lahko ocenjujemo dosežke izvajanja OPVO za Občino Zreče.

Zrak

- ✓ Izvajanje navedenih ukrepov
- ✓ Število opravljenih meritev zraka in morebitna preseganja
- ✓ Število ozaveščevalnih delavnic

Vode

- ✓ Delež prebivalcev priključenih na javno vodovodno omrežje
- ✓ Delež prebivalcev priključenih na javno kanalizacijsko omrežje
- ✓ Kakovost površinskih vodotokov
- ✓ Kakovost podtalnice
- ✓ Izvajanje navedenih ukrepov
- ✓ Kakovost pitne vode
- ✓ Število ekoloških kmetovalcev

Hrup

- ✓ Ocenjeno število ljudi, ki so izpostavljeni vrednostim hrupa L_{dvn}, ki so višje od 55 dbA

Odpadki

- ✓ Količina odpadkov na prebivalca
- ✓ Število frakcij, ki se ločeno zbirajo na izvoru v zbiralnicah ločenih frakcij in v zbirnih centrih
- ✓ Dostopnost do zbiralnic ločenih frakcij in zbirnih centrov
- ✓ Količine posameznih ločeno zbranih frakcij na prebivalca
- ✓ Delež ločeno zbranih frakcij glede na celotno količino odpadkov
- ✓ Kakovost podtalnic v okolici odlagališč (periodično spremljanje)
- ✓ Število nelegalnih (divjih) odlagališč odpadkov na VVO (periodično spremljanje)

Narava

- ✓ Število naravnih vrednot v občini Zreče
- ✓ Delež zelenih površin v občini Zreče
- ✓ Število označenih naravnih vrednot v občini Zreče
- ✓ Število informacijskih točk v občini Zreče

Promet

- ✓ Povprečno dnevno število uporabnikov javnega potniškega prometa
- ✓ Povečanje dnevnega števila uporabnikov javnega potniškega prometa
- ✓ Povprečno dnevno število opravljenih poti s kolesom
- ✓ Dolžina in povezanost kolesarskih poti
- ✓ Povečanje dnevnega števila opravljenih poti s kolesi
- ✓ Povprečno dnevno število opravljenih poti s pešačenjem
- ✓ Urejenost in prehodnost poti za pešce (vključno s križišči)
- ✓ Povečanje dnevnega števila opravljenih poti s pešačenjem
- ✓ Povprečno dnevno število opravljenih poti z avtomobili
- ✓ Zmanjšanje dnevnega števila opravljenih poti z avtomobili

X. SKLEP

V OPVO so podane smernice, osnovni projekti in tudi operativni ukrepi za okoljski razvoj Občine Zreče. Program je v naslednjem petletnem obdobju osredotočen na šest strateških ciljev in iz njih izhajajočih okoljskih ciljev ter operativnih ciljev in ukrepov.

Sredstva občinskega proračuna še zdaleč niso dovolj za uresničitev vseh ciljev. Toda dosedanje izkušnje kažejo, da je z dobrimi programi mogoče zagotoviti sofinanciranje iz državnega proračuna, kakor tudi iz skladov EU.

Glede na naše pretekle izkušnje se zavedamo, kako je za kakovost življenja prebivalcev pomembna kakovost okolja. Okolje je eden najpomembnejših elementov za razvoj občine Zreče in temu primerno z njim tudi ravnamo. Pri pripravi občinskega programa so sodelovala tudi podjetja, ki na tem območju delujejo in tudi dosedanjih dobrih rezultatov brez sodelovanja med občinsko in državno upravo, podjetji, ustanovami in posamezniki ne bi bilo.

X. VIRI IN LITERATURA

- ☞ SLOVENIJA Pokrajina in ljudje, Atlas Slovenije v sliki in besedi, Ljubljana 1998.
- ☞ Statistični Urad RS, spletna stran: <http://www.stat.si>.
- ☞ ARSO, spletna stran: <http://www.arso.gov.si>.
- ☞ Atlas okolja: <http://gis.arso.gov.si/atlasokolja>.
- ☞ Kotnik, K. Poročilo o stanju okolja v občini Zreče. Poročilo projekta. Fakulteta za varstvo okolja, 2022, Velenje.
- ☞ Kotnik, K., Šterbenk, E. Občinski program varstva okolja za MO Velenje. Poročilo projekta. Visoka šola za varstvo okolja, 2020, Velenje.
- ☞ Kotnik, K., Šterbenk, E. Občinski program varstva okolja za občino Šmartno ob Paki. Poročilo projekta. Visoka šola za varstvo okolja, 2020, Velenje.
- ☞ Občina Zreče, spletna stran: <http://www.zrece.si>.
- ☞ PISO Zreče: <https://www.geoprostor.net/piso>.
- ☞ Gospodarska zbornica Slovenije, spletna stran: <http://www.gzs.si>.
- ☞ Direkcija RS za ceste, spletna stran: <http://www.drsc.si>.
- ☞ TIC Zreče, spletna stran: <https://www.ticzrece.si/o-destinaciji/zrece>.
- ☞ Krajevni leksikon Slovenije, 1995.
- ☞ The green paper – The Noise Situation in the European Union, spletna stran: <http://ec.europa.eu/environment/noise/greenpap.htm#situ>.
- ☞ Evropska agencija za okolje – Hrup, spletna stran: <http://www.eea.europa.eu/sl/themes/noise/about-noise>.
- ☞ Saubermacher d.o.o., spletna stran: <https://saubermacher.si>.